

การประชุมและการลงมติของผู้ถือหุ้นบริษัทจำกัด

ศาสวัต ระจันท์*

บทนำ

ในประเทศไทยบริษัทถือเป็นเรื่องธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีมาแต่ยาวนานตั้งแต่ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว¹ และต่อมาได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บริษัทมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น และผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินค่าหุ้นที่ตนค้างชำระ โครงสร้างของบริษัทประกอบด้วยทุน ผู้ถือหุ้น และกรรมการ โดยผู้ถือหุ้นมีฐานะเป็นผู้ลงทุนในบริษัท ส่วนกรรมการเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ในการบริหารงานบริษัทหรือเรียกว่าฝ่ายจัดการ โดยอาจมีเจ้าหน้าที่ประจำบริษัทที่คอยดำเนินการจัดการในแต่ละวันให้สำเร็จลุล่วงกฎหมายได้กำหนดหลักการบริหารจัดการบริษัทโดยแยกอำนาจการกำกับออกจากอำนาจการบริหาร โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีอำนาจครอบงำหรือควบคุมกำกับการบริหารบริษัทของกรรมการบริษัทผ่านทาง การลงมติในที่ประชุมของผู้ถือหุ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้เขียนเกิดความสนใจและไปศึกษาว่าการประชุมและการลงมติในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดนั้น สามารถที่จะจัดการประชุมตลอดจนการลงมติของผู้ถือหุ้น โดยวิธีใดได้บ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อได้ไปทำการศึกษาค้นคว้า จึงได้พบว่าประเทศไทยนั้น กฎหมายบริษัทจำกัดได้กำหนดให้สามารถที่จะทำการจัดการประชุมได้เพียงวิธีเดียว คือวิธีทางกายภาพ โดยผู้ถือหุ้นที่ประสงค์ที่จะเข้าร่วมประชุมต้องเดินทางมาในวัน เวลา และสถานที่ตามที่หนังสือเรียกประชุมกำหนดไว้เท่านั้น ไม่สามารถทำการประชุมโดยวิธีเสมือนจริงซึ่งเป็นวิธีที่ผู้ถือหุ้นไม่จำเป็นต้องเดินทางมาประชุมในสถานที่ๆจัดไว้ให้ได้ นอกจากนี้หนังสือเรียกประชุม ตลอดจนการลงมติสามารถทำได้เพียงวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ไม่สามารถที่จะใช้วิธีอื่นนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ สำหรับวิธีการส่งหนังสือเรียกประชุมกฎหมายยังกำหนดให้ใช้ได้เพียงวิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับเพียงวิธีเดียว จะส่งโดยวิธีอื่น เช่น

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง, “การประชุมและการลงมติของผู้ถือหุ้นบริษัทจำกัด,” การค้นคว้าอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2560.

¹ นัตรทิพย์ ตันตพระศาสน์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ถือหุ้น,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 9.

ทางอีเมล หรือประกาศหน้าเว็บไซต์ของบริษัทไม่ได้ ส่วนในการลงมติของผู้ถือหุ้นกฎหมายยังกำหนดให้ทำได้แต่การลงมติในที่ประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น หากฝ่าฝืนย่อมอาจถูกฟ้องขอให้เพิกถอนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้

ต่างจากในรัฐเดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษที่กฎหมายบริษัทเอกชนทั้งใน Delaware General Corporate Law และ Companies Act 2006 นั้นมีการกำหนดเพิ่มวิธีและช่องทางในการเรียกประชุมผู้ถือหุ้น การจัดการประชุม ตลอดจนการลงมติผู้ถือหุ้น ไว้มากกว่า 1 วิธี เพื่อเป็นทางเลือกแก่บริษัทตลอดจนผู้ถือหุ้นที่สามารถจะเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม

สภาพปัญหา

ในปัจจุบัน บริษัทของประเทศไทยนั้นมีแนวคิดการประชุมของบริษัทจำกัดมาจากเรื่องศูนย์กลาง การจัดการ(Central Management) โดยแนวคิดดังกล่าวมองว่า การตั้งบริษัทเป็นการยอมให้บุคคลทั่วไปที่มีทุนน้อยได้เข้ามามีส่วนได้เสียร่วมกันในการประกอบกิจการที่มีขนาดใหญ่ แต่เนื่องจากการที่มีบุคคลเข้ามาร่วมลงทุนประกอบการเป็นจำนวนมากย่อมเป็นการไม่สะดวกที่ผู้ถือหุ้นจะเข้าบริหารจัดการได้ทุกคนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการแยก โครงสร้างในการจัดการบริษัทออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายบริหารบริษัท อันเป็นหน้าที่ของกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น โดยมีหน้าที่ บริหารกิจการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งบริษัทขึ้นมาตามที่ปรากฏในหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัทได้กำหนด และและ ฝ่ายกำกับการบริหาร ซึ่งเป็นของผู้ถือหุ้นที่จะได้ควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร โดยผ่านการลงคะแนนในการประชุมใหญ่ซึ่งเมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติเช่นใดแล้วฝ่ายที่มีอำนาจบริหารบริษัทจะต้องนำไปปฏิบัติ² แต่ในความเป็นจริง บริษัทในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่ แท้จริงแล้วมีลักษณะ รูปแบบและโครงสร้างออกแบบมาเป็นองค์กรธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เป็นธุรกิจครอบครัว มีระบบการบริหารงานที่ง่าย ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน มีผู้ถือหุ้นและกรรมการเกือบจะเป็นคนๆเดียวกันทั้งหมด ทำให้โครงสร้างในการจัดการบริษัทไม่ได้แยกออกจากกันแต่อย่างใด แต่เนื่องจากบริษัทจำกัดของไทยนั้น ได้รับอิทธิพลแนวคิดมาจากบริษัทร่วมทุน (jointstock companies) ของอังกฤษใน

² โสภณ รัตนากร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท , พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553), หน้า 431.

ยุคศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นบริษัทที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่³ ทำให้บทบาทผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดของไทยในเรื่องการประชุมและการลงมติผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดนั้นเป็นไปในลักษณะที่เป็นทางการ มีระเบียบขั้นตอนค่อนข้างชัดเจนและตายตัว ซึ่งทำให้เมื่อนำมาใช้กับบริษัทจำกัดของไทยทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกประชุม การจัดการประชุมรวมถึงการลงมติผู้ถือหุ้น โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัญหา คือ

ปัญหาการเรียกประชุม คือ จากการศึกษาพบว่า การเรียกประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดในประเทศไทยนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ต้องบอกกล่าวโดยลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งคราวก่อนนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และต้องส่งทางไปรษณีย์ตอบรับไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนที่มีชื่อในทะเบียนของบริษัทก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่เป็นคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่เพื่อลงมติพิเศษให้กระทำการดังกล่าวก่อนประชุมไม่น้อยกว่า 14 วัน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวไม่เปิดช่องให้สามารถทำการเรียกประชุมโดยวิธีอื่นได้ เพราะหากฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมายดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ถูกศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่ได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาแก่บริษัทจำกัดทั้งในด้านต้นทุนที่จะต้องจ่ายค่าโฆษณาในหนังสือพิมพ์แทนที่จะได้นำไปใช้ในด้านอื่น นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างบริษัท ที่บริษัทจำกัดของไทยในปัจจุบันเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ผู้ถือหุ้นและกรรมการมักจะเป็นคนๆ เดียวกัน ทำให้การที่บริษัทจะเชิญประชุมผู้ถือหุ้นโดยวิธีดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนการที่ตัวเองเชิญตัวเองเข้าประชุมซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้บริษัท

ปัญหาการจัดประชุม จากการศึกษาพบว่า ในประเทศไทยนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1182 ยังคงกำหนดให้ใช้รูปแบบการจัดการประชุมแบบทางกายภาพ กล่าวคือ เป็นการประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมต้องเข้ามาประชุมในสถานที่วัน เวลาที่ได้มีการนัดหมายกัน เพื่อที่จะได้มีการพูดคุย โต้ตอบ ซักถามถึงปัญหาต่างๆ ที่มีในบริษัทเพียงเท่านั้น นอกจากนี้หากดู มาตรา 1171-1175 กฎหมายจะพบว่าการจัดประชุมผู้ถือหุ้นนั้นยังคงใช้รูปแบบการประชุมทางกายภาพเท่านั้น ยังไม่อาจใช้วิธีการประชุมรูปแบบเสมือนจริงซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เข้าร่วมประชุมไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เดียวกันได้ จึงทำให้เกิดปัญหาแก่บริษัทจำกัดทั้งในด้านต้นทุนแก่บริษัทเพิ่มขึ้นในการที่จะต้องจัดเตรียมสถานที่ในการจัดประชุมผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ยังต้องมีค่าใช้จ่ายในจัดเตรียมอาหาร เครื่องดื่ม ให้แก่ผู้ถือหุ้นในระหว่างที่เข้าร่วมประชุมด้วย นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาเรื่องภาระ

³ เสถียรภาพ นาหลวง, “แนวทางการปฏิรูปกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประเทศเศรษฐกิจพัฒนา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559), หน้า 189-191.

ของผู้ถือหุ้นในการเดินทางเพื่อมาร่วมประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งหากผู้ถือหุ้นอยู่ไกลสถานที่จัดการประชุมมากอาจต้องลางานล่วงหน้าเพื่อมาเข้าประชุม

ปัญหาการลงมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น จากการศึกษาพบว่า ในประเทศไทยนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กำหนดแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี ได้แก่ การลงมติในที่ประชุมแบบเปิดเผย โดยวิธีการชูมือ และและการลงมติที่ประชุมโดยวิธีลับ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 1190 และหากดูจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการประชุมผู้ถือหุ้นจะพบว่ามติผู้ถือหุ้นเกิดจากการจัดการประชุมผู้ถือหุ้นนั้นกฎหมายบริษัทของไทยได้กำหนดไว้ว่าต้องเป็นการจัดการประชุมเท่านั้น ไม่สามารถจะลงมติโดยวิธีอื่นที่ไม่ต้องจัดการประชุมผู้ถือหุ้นได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ถือหุ้นเป็นอย่างมาก เพราะต้องเสียเวลาในการเดินทางเพื่อมาทำการลงมติในที่ประชุม ในบางครั้งบางเวลาอาจต้องลางานที่ทำประจำเพื่อเดินทางมาลงมตินอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีซึ่งหากดูเทคโนโลยีในปัจจุบันที่การใช้และอาศัยการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทเข้ามาในชีวิตของมนุษย์มากขึ้น เพราะเข้าถึงได้ง่าย ต้นทุนต่ำในปัจจุบัน อีกทั้งสะดวกเร็ว เมื่อเป็นเช่นนั้นการให้ทางเลือกในการลงมติของผู้ถือหุ้นโดยวิธีเดิมแต่เพียงอย่างเดียวไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากในยุคที่การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน การที่ยังคงใช้การลงมติโดยวิธีการที่จะต้องเดินทางมาประชุมแต่เพียงวิธีเดียวย่อมล้าสมัยมาก

บทสรุป

จากการศึกษาเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทตั้งแต่การเรียกประชุม การจัดการประชุม และการลงมติผู้ถือหุ้นในบริษัทเอกชน เห็นว่า ในต่างประเทศที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา 2 ประเทศ คือ รัฐเดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น พบว่า กฎหมายบริษัทเอกชนซึ่งได้ตราเป็นรัฐบัญญัติ (Delaware General Corporate Law) โดยได้กล่าวถึงเรื่องการประชุมผู้ถือหุ้นตั้งแต่การเรียกประชุมผู้ถือหุ้นสามารถที่จะส่งหนังสือบอกกล่าวเรียกประชุมได้ทั้งแบบธรรมดา คือ ไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและสามารถเพิ่มช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทางอีเมลล์เพื่อใช้ในการส่งหนังสือเรียกประชุมได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย โดยส่งล่วงหน้าก่อนวันเวลาที่จัดการประชุมพอสมควร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้มีโอกาสตัดสินใจจากเนื้อหาในหนังสือเชิญประชุมว่าตนจะเข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นหรือไม่ สำหรับการจัดการประชุมผู้ถือหุ้นนั้น กฎหมายบริษัทเอกชนรัฐเดลาแวร์ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าสามารถใช้การประชุมรูปแบบกายภาพโดยให้ผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิหรือผู้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นมาประชุมพร้อมกันในวัน เวลา และสถานที่เดียวกันตามที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียกประชุมที่บริษัทได้ส่งไปแจ้งให้ทราบล่วงหน้าซึ่งในบางครั้งบริษัทสามารถที่จะทำการจัดการประชุมนอกที่ตั้งของ

บริษัทก็สามารถทำได้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของทุกๆฝ่าย อย่างไรก็ตามบริษัทก็จะจัดการประชุมในรูปแบบเสมือนจริงได้ โดยสามารถจัดการประชุมโดยที่ผู้ถือหุ้นบางส่วนอยู่ในห้องประชุมที่จัดเตรียมไว้ให้ ส่วนอีกกลุ่มอยู่ในสถานที่ของแต่ละคน โดยใช้การเชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น สไกป์ วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ เป็นต้น เชื่อมต่อเข้ามา หรือ อาจจะมีการจัดการประชุมโดยแต่ละคนอยู่ในสถานที่ของตนเองก็ได้ สำหรับการลงมติผู้ถือหุ้นนั้นนอกจากจะมีการลงมติในที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วยังอนุญาตให้สามารถที่จะลงมติผ่านทางจดหมายเวียนได้ ในขณะที่ประเทศอังกฤษ กฎหมายบริษัท (Companies Act 2006) ซึ่งเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติได้กำหนดในเรื่องการเรียกประชุมว่าสามารถส่งหนังสือบอกกล่าวเรียกประชุมได้ทั้งทางวิธีธรรมดาคือแบบส่งสำเนาแล้ว ยังสามารถที่จะเลือกวิธีแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมลล์ ตลอดจนวิธีประกาศบนหน้าเว็บไซต์ เพิ่มขึ้นมาได้ อีกทั้งการจัดการประชุมผู้ถือหุ้นนั้นสามารถเลือกการประชุมรูปแบบกายภาพหรือรูปแบบเสมือนจริง หรือแม้กระทั่งการประชุมแบบไฮบริดหรือแบบผสมได้เช่นกัน ส่วนการลงมติผู้ถือหุ้น นอกจากวิธีโดยทั่วไปได้แก่โดยวิธีชুমือและวิธีลับแล้ว ยังสามารถที่จะเลือกวิธีการลงมติแบบหนังสือเวียนหรือการลงมติทางเอกสารโดยไม่ต้องจัดการประชุมผู้ถือหุ้นได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดประชุมและการลงมติของผู้ถือหุ้นบริษัทเอกชนมีลักษณะที่คล้ายกันค่อนข้างมาก

สำหรับในประเทศไทยนั้น กฎหมายเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้น ตั้งแต่การเรียกประชุม การจัดการประชุมรวมถึงการลงมติผู้ถือหุ้น ที่ยังคงใช้วิธีแบบดั้งเดิมคือ การเรียกประชุมยังคงใช้วิธีการลงประกาศทางหนังสือพิมพ์และส่งจดหมายลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้ถือหุ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175 ซึ่งแม้จะมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องดังกล่าว ใน ปี 2551 ก็ยังคงใช้วิธีการและรูปแบบไม่ต่างจากเดิมมากนัก โดยไม่ได้บัญญัติให้มีการส่งหนังสือเรียกประชุมโดยวิธีอื่นที่สะดวก รวดเร็วและเหมาะสมกับยุคสมัยที่ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยอ่านหนังสือพิมพ์แล้วแต่เปลี่ยนไปใช้สื่อทางอื่นที่รวดเร็ว สะดวกและประหยัดกว่าแทน นอกจากนี้ในเรื่องการประชุมผู้ถือหุ้น หากดูตามตัวบทในเรื่องการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจะพบว่าของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้บัญญัติไปในแนวทางที่ว่าจัดการประชุมผู้ถือหุ้นต้องใช้วิธีการเข้าร่วม ประชุม ในวันเวลาและสถานที่เดียวกันซึ่งเป็นวิธีทางกายภาพเท่านั้น และได้กล่าวถึงว่าเป็นสิทธิของผู้ถือหุ้นทุกคน มีสิทธิที่จะเข้าประชุม ในที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นประชุมชนิดใด คราวใด ใน มาตรา 1176 หากได้มีช่องทางในการเปิดช่องในการจัดการประชุมโดยช่องทางอื่น เช่น วิธีเสมือนจริงแต่อย่างใดและหากมีการไม่จัดการประชุมผู้ถือหุ้นยังอาจจะถูกเพิกถอนการประชุมในครั้งนั้นในภายหลังได้ สำหรับการลงมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ไม่มีกฎหมายรวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องรองรับในเรื่องการลงมติผู้ถือหุ้น โดยวิธีอื่นใดว่าสามารถที่จะทำได้ คงสามารถลงมติที่ได้ต่อเมื่อมีการประชุมผู้ถือหุ้นโดยวิธีชুমือหรือลงคะแนนลับเท่านั้น ทั้งนี้ ตาม มาตรา 1190 หากเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะเห็นได้ว่ากฎหมายบริษัทเอกชนทั้งในรัฐ

เดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ได้มีการบัญญัติถึงการจัดการประชุมผู้ถือหุ้น รวมถึงการลงมติของผู้ถือหุ้นไม่ว่าจะเป็นการเรียกการประชุม การจัดการประชุม การลงมติผู้ถือหุ้นไว้โดยละเอียดและมีวิธีการที่เพิ่มเติมนอกเหนือขึ้นมาจากรูปแบบที่กฎหมายบริษัทเอกชนของไทยกำหนดอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นทางเลือกที่หลากหลายและเปิดกว้างปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งการที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนบริษัทของไทยยังในเรื่องการประชุมผู้ถือหุ้นบริษัทยังไม่เปิดโอกาสให้มีการเพิ่มทางเลือกในการจัดการประชุมผู้ถือหุ้นและการลงมติของผู้ถือหุ้นให้สามารถทำได้อย่างหลากหลาย สะดวกและปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยที่ ย่อมก่อให้เกิดความยุ่งยากและเป็นอุปสรรคในการดำเนินการจัดการประชุมรวมถึงลงมติของผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเลือกใช้ทางเลือกอื่นที่ดีและเหมาะสมกว่ากับรูปแบบและโครงสร้างบริษัทที่แท้จริงได้

ผู้เขียนเห็นว่า สภาพปัญหาดังกล่าว เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท หมวด 5 การประชุมผู้ถือหุ้น โดยทำการแก้ไขกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับการเรียกประชุมผู้ถือหุ้น โดยการเพิ่มช่องทางการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นให้มีหลายช่องทางมากขึ้น แก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการประชุมผู้ถือหุ้น โดยเพิ่มช่องทางการประชุมรูปแบบเสมือนจริงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของบริษัท โดยให้การประชุมด้วยรูปแบบวิธีดังกล่าวมีผลทางกฎหมายคู่เคียงกับวิธีการเดิม สำหรับการลงมติผู้ถือหุ้นให้เพิ่มวิธีการลงมติโดยทางเอกสารหรือจดหมายเวียนซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ต้องจัดการประชุมผู้ถือหุ้น โดยกำหนดขั้นตอน วิธีการ รูปแบบให้ชัดเจน ทั้งนี้อาจพิจารณานำข้อดีของรัฐบัญญัติบริษัทของรัฐเดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงพระราชบัญญัติบริษัทของประเทศอังกฤษ มาปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริษัทของประเทศไทยต่อไป ขณะเดียวกันระเบียบข้อบังคับของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนบริษัทซึ่งเป็นกฎหมายลำดับสูงกว่า ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายบริษัทของรัฐเดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ รวมทั้งกฎหมายบริษัทจำกัดของประเทศไทย ผู้เขียนมีข้อเสนอ ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับการเรียกประชุม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1175 ใช้วิธีการบอกกล่าวเรียกประชุม โดยวิธีการลงประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ รวมถึงส่งหนังสือเรียกประชุมไปทางวิธีจดหมายลงทะเบียนตอบรับ ซึ่งนอกจากวิธีดังกล่าวทำให้เรียกประชุมโดยวิธีอื่นไม่ได้ ควรจะแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 1175 เพิ่มเติม โดยบัญญัติให้นอกจากวิธีเดิมแล้วหนังสือเรียกประชุมจะส่งทาง ไปรษณีย์ หรือส่งทางเครื่องมือ สื่อสารใด ๆ

หรือวิธีอื่นใดก็ได้ตามที่ กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท เช่น โดยวิธีส่งอีเมลล์จากอีเมลล์ของบริษัท ไปยังอีเมลล์ของผู้ถือหุ้นเป็นการเฉพาะราย วิธีเรียกประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทโดยวิธีประกาศลงหน้า เว็บไซต์ของบริษัทจำกัดนั้นๆ

2. ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการประชุมหากพิจารณาถึงกฎหมายบริษัทในเรื่องเกี่ยวกับการ จัดประชุมหมู่ใหญ่ของบริษัทในประเทศไทย ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1182 จะ พบว่า ผู้ถือหุ้นต้อง มานั่งประชุม รวมกัน ณ สถานที่ และในเวลา ที่ กำหนด ซึ่งเป็นวิธีการประชุม รูปแบบกายภาพเท่านั้น ไม่สามารถทำโดยวิธีอื่นเช่นรูปแบบเสมือนจริงได้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ บริษัทและผู้ถือหุ้นในการจัดประชุม จึงเห็นควรให้แก้ไขกฎหมายบริษัทไทยโดยให้บริษัทอนุญาต ให้ผู้ถือหุ้นหรือกรรมการ ของบริษัทสามารถเลือกวิธีการประชุมผู้ถือหุ้นได้ทั้งการประชุมทาง กายภาพและการประชุมเสมือนจริงได้รวมถึงอาจใช้วิธีปรึกษาหารือด้วยวิธีอื่น ๆ ที่ไม่เป็น ทางการ เพื่อจะได้เหมาะสมกับบริษัทไทยที่ส่วนมากเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก และกรณีที่เป็น บริษัทขนาดเล็กผู้ถือหุ้นอาจตกลงกันไม่ต้องมีการประชุมผู้ถือหุ้นได้

3. ประเด็นเกี่ยวกับการลงมติผู้ถือหุ้นของบริษัท สำหรับในเรื่องกฎหมายบริษัท หากดู ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1190 ไทยยังคงใช้การลงมติแบบธรรมดา คือ โดยแบบวิธี ชูมือหรือวิธีลับในที่ประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่สะดวก และเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน จึงเห็นควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 1190 เพิ่มเติม โดยเพิ่มทางเลือกให้ บริษัทโดยอนุญาตให้ผู้ถือหุ้นหรือกรรมการ ของบริษัทสามารถที่กำหนดการลงมติผู้ถือหุ้นได้ทั้ง การลงมติแบบธรรมดาและสามารถที่จะลงมติทางเอกสารหรือจดหมายเวียน โดยกำหนดข้อตกลง ดังกล่าวไว้ในข้อบังคับ โดยกำหนด รูปแบบ วิธีการให้ชัดเจน

4. นอกจากนี้ควรต้องแก้ไขระเบียบเกี่ยวข้องกับทางปฏิบัติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการ สนับสนุนและเป็นการให้ทางเลือกแก่นิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดมีการเลือกใช้วิธีการลงมติผู้ถือ หุ้นโดยวิธีจดหมายเวียน ซึ่งทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายและทันสมัยเหมือน เช่นประเทศที่เจริญแล้ว

บรรณานุกรม

- นัฏรทิพย์ ตัณฑประศาสน์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ถือหุ้น,” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- โสภณ รัตนากร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท , พิมพ์ครั้งที่ 12
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553).
- เสถียรภาพ นาหลวง, “แนวทางการปฏิรูปกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อส่งเสริมให้ ประเทศไทย
เป็นประเทศเศรษฐกิจพัฒนา” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559.